

N:o 21.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändrad lydelse af §§ 37, 53, 69, 87 och 114 regeringsformen, §§ 37, 38, 39, 41 till och med 45 och 55 riksdagsordningen samt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen; gifven Stockholms slott den 24 januari 1908.

Under åberopande af bifogade i statsrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed till Riksdagens pröfning i grundlagsenlig ordning framlägga följande

Förslag

till

ändrad lydelse af §§ 37, 53, 69, 87 och 114 regeringsformen, §§ 37, 38, 39, 41 till och med 45 och 55 riksdagsordningen samt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen.

Regeringsformen.

§ 37.

Konungen äger att — — — — närmast berättigad är.
Bih. till Riksd. Prot. 1908. 1 Saml. 1 Afd. 12 Häft. (N:o 21.)

§ 53.

Lagtima riksdag skall för ärendenas beredning tillsätta dessa utskott: ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett banko- och riksgäldsutskott, ett lagutskott samt ett jordbruks- och domänutskott med den sammansättning och de uppgifter, som i riksdagsordningen bestämmas.

Å urtima riksdag skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras för beredning af därvid förekommande ärenden.

§ 69.

Då vederbörande utskotts förslag rörande — — — — gälle hvad angående behandlingen af utskottens afgifna förslag uti riksdagsordningen stadgas. Fatta kamrarna — — — — såsom Riksdagens beslut.

§ 87.

1:o. Riksdagen äger — — — — eller gammal afskaffa. Frågor härom må i Riksdagens kamrar kunna väckas och skola, sedan vederbörande utskott däröfver blifvit hört, af Riksdagen afgöras. Beslutar Riksdagen — — — — såsom i riksdagsordningen sägs.

2:o. Riksdagen äge ock — — — — hindrat förslagets antagande.

§ 114.

De forna riksståndens privilegier — — — — af allmänt kyrkomöte.

Riddarhusordningen, som bestämmer huru ridderskapet och adeln må sammanträda för att om sina gemensamma angelägenheter besluta, fastställas af Konungen samt ridderskapet och adeln gemensamt. Om allmänt kyrkomöte lagstadgas af Konung och Riksdag samfällt med samtycke jämväl af allmänt kyrkomöte.

Riksdagsordningen.

§ 37.

1. Å hvarje lagtima riksdag skola, inom sex dagar efter dess öppnande, tillsättas: ett konstitutionsutskott, ett statsutskott, ett bevillningsutskott, ett banko- och riksgäldsutskott, ett lagutskott samt ett jordbruks- och domänutskott. Dessa Riksdagens ständiga utskott skola bestå: konstitutionsutskottet af tjugu, statsutskottet af tjugufyra, bevillningsutskottet af tjugu, banko- och riksgäldsutskottet af sexton, lagutskottet af sexton samt jordbruks- och domänutskottet af sexton ledamöter, hvilka hvardera kammaren till halfva antalet inom sig väljer antingen omedelbart eller, om kammaren så beslutar, genom elektor; ankommande på kamrarnas sammanstämmade beslut att, när sådant finnes vara af nöden, tillsätta särskildt utskott för upptagande af frågor, som tillhöra ständigt utskotts behandling, så ock att, därest utskott anmäler behof af förstärkning i ledamöternas antal, sådant bevilja.

2. Hvardera kammaren äger ock inom sig utse suppleanter, att, vid inträffadt förfall för utskottsledamöter, i deras ställe inträda.

3. Därest i någondera kammaren fråga väckes, som icke tillhör förenämnda utskotts behandling, men är af beskaffenhet att utskotts yttrande däröfver erfordras, skall för afgifvande af utlåtande och förslag i frågan ett tillfälligt utskott, bestående af så många ledamöter, som kammaren nödigt aktar, inom kammaren tillsättas.

4. Å urtima riksdag skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras för beredning af de därvid, enligt 2 §, förekommande ärenden.

§ 38.

1. Konstitutionsutskottet tillkommer — — — till utskottet hänvisade grundlagsfrågor.

2. Utskottet skall vidare meddela utlåtanden och afgifva förslag i anledning af dit remitterade frågor angående stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af lagar och författningar rörande statsrådets ansvarighet, om förvärfvande och förlust af medborgarrätt, om rikets vapen och flagga och om allmänt kyrkomöte så ock af kommunallagarna.

3. Utskottet åligger ock — — — (lika med nuvarande mom. 2)
— — — i regeringsformen stadgadt.
4. Utskottet tillkommer jämväl — — — (lika med nuvarande
mom. 3) — — — vägrar proposition.

§ 39.

1. Statsutskottet, som skall undfå del af Konungens angående statsverkets tillstånd och behof till Riksdagen aflåtna proposition och äga tillgång till alla statsverkets räkenskaper och handlingar, åligger att, i den mån det icke gäller jordbruksärenden eller pensions- och indragningsstaterna, granska, utreda och uppgifva statsverkets tillstånd och förvaltning samt föreslå hvad till fyllandet af dess behof erfordras, hvarvid nödiga indragningar och besparingar böra iakttagas, så ock att föreslå beloppet af de summor, hvilka, jämlikt 63 § regeringsformen, skola för särskilda händelser afsättas, och att uppgifva, huru mycket bör genom bevillningar utgöras, äfvensom att uppgöra förslag till riksstat.

2. Utskottet tillkommer ock — — — — ansvar yrka.

§ 41.

1. Banko- och riksgäldsutskottet tillhör att undersöka och utreda riksbankens och riksgäldskontorets styrelse och tillstånd samt att föreslå och i mål, för hvilka utskottet fått sig sådan makt af Riksdagen uppdragen, gifva föreskrifter om bankens och riksgäldskontorets förvaltning äfvensom att föreslå hvad till fyllandet af riksgäldsverkets behof erfordras.

2. Utskottet tillkommer ock att meddela utlåtanden och afgifva förslag i anledning af de från kamrarna hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af lagar och författningar rörande såväl riksbanken som andra bankinrättningar samt om rikets mynt.

3. Utskottet skall jämväl undfå del af Konungens angående statsverkets tillstånd och behof aflåtna proposition hvad angår pensions- och indragningsstaterna och med anledning däraf liksom ock med afseende å de från kamrarne dit remitterade frågor rörande pensionsväsendet afgifva utlåtanden och förslag.

§ 42.

1. Lagutskottet skall meddela utlåtanden och afgifva förslag i anledning af de, såsom icke tillhörande annat utskotts behandling, från

kamrarna dit hänvisade frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af civil-, kriminal- och kyrkolag, likasom ock af andra lagar och författningar, som stiftas af Konung och Riksdag samfälltdt.

2. Utskottet skall ock granska justitieombudsmannens afgifna redogörelse, äfvensom hans ämbetsdiarier och registratur, samt med utlåtande däröfver till Riksdagen inkomma.

§ 43.

1. Jordbruks- och domänutskottet, som skall erhålla del af Konungens angående statsverkets tillstånd och behof till Riksdagen afgifna proposition i hvad den angår de under jordbruksdepartementet lydande ärenden, åligger att granska, utreda och uppgifva statsverkets behof med hänsyn till denna styrelsens gren samt att för öfrigt afgifva betänkanden och förslag i anledning af de från kamrarna till utskottet hänvisade jordbruksärenden.

2. Utskottet åligger jämväl att meddela utlåtanden och afgifva förslag i anledning af alla från kamrarna dit hänvisade frågor, som angå stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af lagar och författningar rörande hushållningen med allmänna och enskilda skogar, om jakt och fiske, om vattenrättsförhållanden, om skatteköp, afvittningar, skiften och jordstyckningar samt därmed sammanhängande ämnen, så ock angående vägar och skjutsväsende.

§ 44.

Ej må statsrådsledamot — — — (lika med nuvarande § 43) — — — kan förekomma.

§ 45.

1. Alla utskott skola inom två dagar från den, då de blifvit utsedda, sammanträda.

2. Utskotten välja — — — (lika med nuvarande § 44) — — — yttrande i ämnet.

3. Har ledamot af utskott tre gånger å rad, utan laga förfall, från utskottets sammanträden sig afhållit, bör ordföranden hos vederbörande kammare sådant anmäla, på det annan ledamot i utskottet må, i föreskrifven ordning, inväljas.

4. Utskotten böra, så fort sig göra låter, afgifva de yttranden, som på dem ankomma.

§ 55.

Motion i ämne, som tillhör ständigt utskotts behandling, må af riksdagsman i den kammare, han tillhör, göras inom tio dagar från riksdags öppnande eller, om motionen föranledes af kungl. proposition, som efter öppnandet till Riksdagen aflåtits, inom tio dagar från propositionens aflämnande i kammare. Motion i ämne, som tillhör tillfälligt utskotts behandling, må väckas inom trettio dagar efter riksdags öppnande.

I grundlagsfrågor samt i frågor, som röra någondera kammaren enskildt, så ock i frågor, som af redan inom någondera kammaren fattadt beslut eller annan under riksdagen inträffad händelse omedelbarligen föranledas, må motion framställas, så länge riksdagen är samlad.

Motion bör alltid skriftligen till protokollet aflämnas. Ej må i en skrift flera mål af olika beskaffenhet sammanföras.

Tryckfrihetsförordningen.

§ 2.

4:o. I grund af — — — — — som helst.
Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Att protokoll, hållna — — — — eller banko- och riksgäldsverkens, eller banko-, stats- samt banko- och riksgäldsutskottens, eller revisorers öfver banko- och riksgäldsverken, rörande samma verks hemliga ärenden, icke kunna — — — — icke uppenbara.

Att ej några — — — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner — — — — — konfiskeras.

Att, i hvad — — — — — femtio riksdaler.

Det skall — — — — — sexton skillingar.

Att protokoll — — — — — sexton skillingar.

Att ingen — — — — — sexton skillingar.

Att utdrag — — — — — femtio riksdaler.

Att uppgifter — — — — — femtio riksdaler.

Att de från — — — — — femtio riksdaler.
Att ansökning — — — — — femtio riksdaler.
Att sådant — — — — — hufvudsaken.
I öfrigt — — — — — stadgadt är.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest
städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 24 januari 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Albert Petersson anmälde, att de kommitterade, hvilka erhållit uppdrag att öfverlägga om de åtgärder, som kunde finnas nödiga och nyttiga för beredande af önskvärd lättnad i Riksdagens arbete, samt därutinnan afgifva de förslag, hvartill de kunde finna anledning föreligga och som kunde vara af beskaffenhet att innefatta ändring i grundlag, den 13 december 1907 aflämnat betänkande med förslag till ändrad lydelse af §§ 53, 69 och 87 regeringsformen, §§ 37, 38, 39, 41 till och med 45 och 55 riksdagsordningen samt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen äfvensom till ändrad lydelse af §§ 37 och 114 regeringsformen.

Efter att hafva redogjort för betänkandets innehåll anförde departementschefen:

»Såsom kommitterade framhållit, hafva gällande bestämmelser om riksdagsarbetet visat sig otillfredsställande särskildt i två afseenden, nämligen dels därutinnan, att önskvärd möjlighet saknas att redan under den första tiden efter en riksdags början bedöma omfattningen af det arbete, som kommer att blifva riksdagen förelagdt, och dels så till vida, att vissa af Riksdagens utskott blifva öfver höfvan betungade, medan däremot andra väl kunna tåla någon ökning i sitt arbete.

De af kommitterade föreslagna åtgärder torde utan tvifvel vara väl ägnade att minska nämnda olägenheter. Särskildt synes bildandet af ett nytt utskott, som får öfvertaga en afsevärd del af de mest betungade utskottens, stats- och lagutskottens, arbetsbörd, böra kraftigt bidraga till en jämnare fördelning af riksdagsärendena mellan utskotten och därmed till en snabbare beredning af ärendena. Det kan emellertid, såsom äfven af reservanter inom kommitterade framhållits, ifrågasättas, huruvida det må vara fullt lyckligt att från statsutskottets behandling afskilja — utom pensionsärendena under tionde hufvudtiteln, emot hvilkas öfverflyttning till banko- och riksgäldsutskottet någon betänklighet knappast lärers yppas — jämväl en del af statsregleringen i öfrigt. Nekas kan ej, att med den föreslagna arbetsfördelningen enheten och likformigheten i statsregleringens uppgörande icke kan blifva så tillgodosedd, som nu är fallet, då samtliga hithörande frågor komma under ett och samma utskotts behandling, liksom det äfven ur annan synpunkt kan väcka betänkligheter att beträffande andra ärenden än pensionsärendena göra afsteg från den hittills uppehållna principen om enhetlig utskottsbehandling af budgeten. Då emellertid den nödiga minskningen i statsutskottets arbetsbörd säkerligen icke kan vinnas med mindre ytterligare någon del af statsregleringen frångår detta utskott, samt de statsregleringsärenden, hvilkas öfverflyttning till det nya utskottet kommitterade föreslagit, onekligen mycket nära sammanhänga med det arbete, som i öfrigt skulle anvisas utskottet, och samma ärendens omsorgsfulla och sakkunniga beredning sålunda synes vara tryggad, har jag ansett öfvervägande skäl tala för att biträda kommitterades förslag jämväl i nu ifrågavarande del.

Då den af kommitterade föreslagna ändring i 2 § 4:o tryckfrihetsförrordningen skulle medföra, att de protokoll, som under de senaste femtio åren förts hos banko- och statsutskotten rörande banko- och riksgäldsverkens hemliga ärenden, blefve omedelbart tillgängliga för allmänheten, torde annan ändring i nämnda moment ej böra vidtagas än att under ifrågavarande stadgande inbegripas äfven banko- och riksgäldsutskottets protokoll i ärenden af berörda art.

I kommitterades förslag till beredande af lättnad i Riksdagens arbete ingår, att frågor rörande allmänt kyrkomöte skola behandlas af konstitutionsutskottet. Med föranledande häraf hafva kommitterade hemställt, att i § 114 regeringsformen måtte uttryckligen angifvas, att om allmänt kyrkomöte lagstadgas af Konung och Riksdag samfällt med samtycke jämväl af allmänt kyrkomöte. Då detta instämmer med hvad hittills varit vedertaget, synes mig intet vara att erinra däremot, att kommitterades därutinnan framställda förslag, liksom äfven det därmed sammanhängande att till ifrågavarande § öfverflytta den nu i § 37 regeringsformen intagna bestämmelsen om riddarhusordningen, varder för Riksdagen framlagd.

I fråga om de ändringar i vissa lagar och författningar af konstitutionell natur, hvilka, såsom kommitterade erinrat, blifva erforderliga i händelse grundlagsförslaget antages, äro dessa ändringar af sådan art, att förslag därom ej torde behöfva nu framläggas».

Departementschefen uppläste härefter förslag till ändrad lydelse af §§ 37, 53, 69, 87 och 114 regeringsformen, §§ 37, 38, 39, 41 till och med 45 och 55 riksdagsordningen samt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen, hvilket förslag öfverensstämde med det af kommitterade afgifna förslaget utom beträffande nämnda moment i tryckfrihetsförordningen, i fråga hvarom iakttagits hvad departementschefen därutinnan yttrat; och hemställde departementschefen, att det af honom upplästa förslaget måtte föreläggas Riksdagen till pröfning i grundlagsenlig ordning.

Statsrådets öfriga ledamöter biträdde departementschefens hemställan.

Med bifall härtill täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att nådig proposition af den lydelse, bilagan vid detta protokoll utvisade, skulle aflätas till Riksdagen.

Ur protokollet
Erik Ölander.